

1955

Ingeborg Sondén.

Då jag nämner året 1853 skulle jag förmoda att kolleger och övriga åhörare tänker att nu kan jag slå mig till ro och sova, om redogörelsen för lärarytbtldningen skall gå så långt tillbaka i tiden. Om denna tidpunkt vill jag blott säga, att det var för småskollärare ett olyckligt tillfälle, då småskollärarnas verksamhet till en början skulle gå ut på något slag av biträdeshjälp med det första inlärandet. Småskollärarna fick därmed redan från starten en underordnad ställning med avseende på arbetsvillkor, kvalifikationskrav m.m.

En betydande orsak till detta var naturligtvis också den tidens syn på kvinnans ställning i samhället, bristande kännedom om och förståelse för vad den grundläggande fostan och undervisningen betyder i hela personlighetsdanningen hos människan, vilket framfördes i går av Britta Elmén.

Visserligen var man ej främmande för uttrycket - "det skall böjas i tid det som krokigt skall bli" - men ofta blev det den böjda ryggen och risbastun som fick bli hjälpmedlet. Det låg ju till med folkundervisningen som med den medicinska och psykologiska vetenskapen - det var ej barnsjukdomarna och den psykologiska utvecklingen man sysslade med, främmande som man var för den förebyggande hälsovården och f.ö. för hela den mentala omvårdnaden om människan. Var står vi nu år 1955?

Efterslämningen i fråga om utbildning och löneställning för småskollärare står ännu kvar, men tack vare förbundets arbete på

att föra de centrala frågorna framåt och för dess ståndaktighet i att ej göra avkall på målsättningen kan man se ett långsamt framskridande av reformer, såväl organisatoriska som pedagogiska.

Vi har vid vår kongress att konstatera fakta, ge upplysningar och om möjligt också uttala oss. Med starka ord har vi som förbund och enskild medlem vänt oss mot det riksdagsbeslut om den första lärarhögskolan, som fattades i sept. 1954, vilket innebar en uteslutning av småskollärarna från denna utbildning. Vi kan ej acceptera en sådan anordning och vi begära att frågan tas upp till omprövning.

Departementschefen uttalar tröstens ord i propositionen - "jag har för avsikt att efter kontakt med högskolans styrelse och rektor återkomma till frågan om småskollärarytbildningen."

Men i statsutskottets utlåtande ställes frågan om småskollärares tillträde till lärarhögskolan på framtiden, till dess erfarenheter vunnits av verksamheten.

Förbundet kan ej finna bärande motiveringar för att försöksverksamhet med mellanskollärarytbildning skulle göras tidigare vid lärarhögskolan än en småskollärarytbildning, i synnerhet då det gällde en linje för småskolläraryaspiranter med studietexamener.

I propositionen 219/1950 uttalar departementschefen önskvärdheten av att lägstadiets lärare får sitt inslag av studenter, men hyser samtidigt farhågor för att studenterna ej räcker till. I proposition 209/1954 talas på nytt om denna önskvärdhet och Skolkommissionen är där refererad bl.a. med avseende på att småskolans undervisning bör bli föremål för vetenskapligt upplagda undersökningar och att det är angeläget att småskolans egna lärarkrafter därvid tas i anspråk, ty hos dem finns ju den sakkunskap som grundar sig på egen erfarenhet.

Även här framföres skälet mot en studentlinje, att man

befarar att linjen ej skulle få en tillfredställande rekrytering.

Det kan vara av intresse att ge en upplysning för dagen, att vid ett seminarium har 24 studenter denna vår vunnit inträde och detta skall bli en klassavdelning. Dessutom kan jag genom en undersökning om utbildningsgrunderna för aspiranterna till småskoleseminarierna, verkställd av Skolöverstyrelsen, meddela att 45 studenter intogs i klass 1 vid seminarierna förra hösten.

Många erkännanden av småskollärarnas krav på utbildning finns och de motioner som framlades vid tiden för riksdagsbehandlingen av ärendet vittnar därom. I motiveringarna framfördes uppfattningen: - Skall småskollärarytbildningen och därmed också övningsskolans klass 1 och 2 ryckas loss från lärarhögskolan, så blir också den bärande grunden för inlärningsmetodiken och psykologiskt undersökningsarbete hållbar.

I dessa motiveringar vill jag särskilt peka på uteslutning av övningsskolans klass 1 och 2. Statsutskottet framhåller vikten av förtroget med lågstadiets problem, *men* accepterar samtidigt en övningsskola utan klass 1 och 2. Visserligen nämns det om att folkskolor i närheten skall anlitas för auskultation i dessa klasser. Dock kan man fråga, skall lärarhögskolans aspiranter bli sämre tillgodosedda med undervisningsövningar på lågstadiet än aspiranterna vid folkskoleseminarierna och vem skall vid lärarhögskolan ge metodiken för lågstadiet?

Det är vår åsikt, att åtminst one här skulle småskollärare kunna vara berättigade att bli övningsskollärare och bli anslutna till lärarhögskolans lärarstab. Den mest lämpliga för en sådan tjänst måste väl vara en lärare med utbildning och erfarenhet från lågstadiet och med f.ö. goda meriter. Det finns extra-ordinarie övningsskollärare vid våra provisoriska seminarier och handledare vid övriga, även här närvarande, som vid ansökan till en sådan tjänst kan förete värdefulla meriter.